

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyilttér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
Felelős szerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.
Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

Fráter György

csodálatos történetét olvasgattam a napokban, történetét azoknak az időknek mikor Hungária birtokáért éhes törökök és németek s telhetetlen magyarok marcangolták az utolsó Árpádházi király szépséges örökét. A magyar érények és bűnök harcában fájdalmasan szenvedett az ország, patakokban folyt a vér, árulás fertőzte be a lelkeket és zsiros koncért hatalmas nagy urak szennyezték be nemzetségük fényes pajzsát. A Habsburg birodalom és a török félhold egymással vívott harcában, mint éjjeli lepkék fényes gyertyaláng körül, hol ide, hol oda repkedve, perzselődött a magyar lovagiasság, hűség, becsületesség s lett kormos, piszkos, a magyar cimert hordozó angyalok fehér szárnya. Idegen és egyéni érdekek prédája lett az ország, melyet ragyogó nagynak álmodott meg Árpád s melyet azzá tettek a koronás nagyok. A gyarló utódok már nem tudták követni a Turul madár merész röpülését, porba ugráló verebökké lettek, gyöngye fejük nem bírta el Szent István koronájának egész embert kívánó súlyát s a büszke szittyá főurakból mohó éhséggel tört ki a pogány idők minden elfojtott s elaltatott zabolatlansága.

A hatalmi váagnak, a kapzsiságnak, az árulásnak ebben a tobzódásában, egy egyszerű pálosrendi barát felül-emelkedve minden földi szenvedélyen,

vállalkozott arra a rettenetes munkára, hogy szembe szállva a földi hatalmaságokkal, elvakult szenvedélyekkel, véreink gyűlöletével, megmenti hazáját, nemzetét a végső pusztulástól. Előrelátó politikai zseniálitása Erdélyt tette meg annak a bizonyos erős saroknak, honnan megvetve lábát, megmenti az egész országot. S ez időtől fogva Erdély, mely eddig csak mint erős bástya védelmezte a kelet felől betörő ellenségekkel szemben az anyaországot, átváltozott egy megvihatatlan fellegvárrá, melyre támaszkodva s melytől segélyt nyerve, századokon keresztül forrás volt, melyből azaz erő és az a szellem áradt, mely táplálta és éltette az anyaországot azokban az időkben, mikor a végveszedelem szélén állott. Erdély közép-európai fontosságú szerepe tulajdonképpen Fráter György zseniális meglátásától kezdődik s tartott századokig és ismétlődik napjainkban.

S az egyszerű barát meglátását megvalósították a fejedelmek. A csaták zajától hangos Európa keleti felében volt egy boldog kis ország, hol a lelkek szabadsága mellett, jólét uralkodott. Klasszikus földje volt abban az időben a szabadságnak, reprezentánsa egy olyan hatalomnak, melynek fejedelmei diktálták a békét s oly hatalmi tényező, mely döntő fontosságú szereplő volt Európa színpadán.

Erdélynek ez az aranykora termelte ki azt a sajátságos erdélyi szellemet is, melynek örökösei mi is vagyunk.

Ez a mentalitás, mely történelmi földben, történelmi időkben született és szabad lelkektől fogamzott, — kitéphetetlen gyökeret vert lakói szívében. S ez a transzylvanizmus átöröklődött, átplántálódott generációkon keresztül s idők folyamán újabb és újabb gyökeret bocsátott. Ennek következménye, hogy Erdély népei faji és nemzetiségi különbség nélkül, magukon hordják bélyegét. Ezért nehezebb a magyarság sorsa ma itt, mint máshol és e tradicionális erdélyi lélek megnyilvánulása akart lenni gyulafehérvári nemzeti párti gyűlés is.

Ez a specifikus erdélyi szellem ki fog kelni egyszer mohosodó sirjából, hogy összeforrasza, hogy eggyé tegye mindazokat, kik itt laknak, itt születtek, kik a világ bármelyik tájában is visszahívják, visszasirják Erdélyt. A transzylvanizmus évszázadok leszűrt történelmi igazságaink eredője, melynek gyökereit a jog, az igazság, a becsületesség, a szabadság táplálták s mert nem a mai erkölcsök homokos, laza talaja a fundamentum, örökké fog élni és győzni, minden poklokon keresztül.

—b—

Dominó.

Ki ne ismerné a dominó játékot? Hosszu téli estéken, karácsony előtt, főleg karácsony után sok családban időöltésből gyerekek, felnőttek dominóznak. Tehát egy társasjáték. A nevét Dominó Abbétól, a feltalálójától kapta.

A SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE TÁRCÁJA.

A kenyérmezei Táltos meséiből.

Az udvari majmok.

Két sétálgató Mókus találkozott az erdőben egy Majommal. A nagyobbik Mókus, aki ismerte, köszönt neki. A Majom éppen csak-hogy biccentett a fejével. Valami ünnepélyről jöhetett, mert nagy érdem mónéták fityegtek a szőrös mellén s olyan dölyfösen nézett el a Mókusok feje felett, hogy a kisebbik Mókus nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze a másiktól:

— Te, ki ez a büszke Majom?

— Ez pajtás, az Oroszlán udvari sörényfésűlője!

Amint tovább mentek, találkoztak egy másik Majommal. A nagyobbik Mókus, aki ismerte, ennek is köszönt, de a Majom rá se nézett.

— Te, ki ez a másiknál is büszkébb Majom?

— Ez pajtás, az Oroszlán udvari sörényfésűlőjének az öccse.

— Ejha, s ez mire olyan büszke?

— A bátyja méltóságára!

A Mókusok, amint tovább mentek, egyszer csak találkoztak magával az Oroszlánnal. Ennek persze mind a ketten köszöntek s az Oroszlán nagyon szívélyesen viszonzta a köszönést, sőt szóba is ereszkedett a két Mókussal és kikérdezte őket töviről-farkára, hogy hová valósiaak, él-e az apjuk, anyjuk, hány gyerekük van s természetesen azt is megkérdezte, hogy milyennek ígérkezik az idei mogyorótermés?

Mikor véget ért a királyi beszélgetés, az egyik Mókus nem állta meg s ezt mondta az Oroszlánnak:

— Köszönjük alássan felséges Uram, hogy szóba állt velünk. Sóhse mertünk volna még álmodni sem erről, mert hiszen nemcsak a felséged udvari sörényfésűlője, de még annak a testvéröccse is lenéz bennünket!

— Ugyan, ugyan — így szóló nevetve az Oroszlán — ezt csak nem veszitek a szívetekre?! Hiszen én az ilyen majmokat csak azért tartom, hogy gondjaim között legyen min nevetni. És ha az udvari sörényfésűlő címet megadom is ennek a majomnak, akinek az öccse még nála is büszkébb erre a méltóságra, — azért bizony én soha sem

élek szolgálatával, mert a sörényem mindig magam fésűlöm meg!

A két Mókus kegyesen elbocsátattván, tovább sétált.

Alig mentek valamennyire, egyszer csak elibük került az udvari sörényfésűlő, aki megleste, hogy milyen sokáig elbeszélgetett az Oroszlán velük. A majom most már megszűröl köszönt nagy nyájasan nekik s olyan barátságosan mosolygott rájuk, hogy majd elolvadt a nagy kedvességétől. A Mókusok ugyancsak nevettek befelé, de mégis köszöntek az olvadozó Majomnak.

Amint tovább mentek, mintha csak a földből bujt volna elő, elibük termelt a címzetes koszvájó öccse is, aki szintén megleste, hogy a király milyen sokáig elbeszélgetett a két Mókussal. Ez a Majom most nemcsak, hogy két-rét görnyedve köszönt, hanem erőnek-erejével, minden áron, kezét akart csókolni a Mókusoknak.

De már ettől a balkáni hízkelkedéstől a Mókusok úgy megutálkoztak, hogy hirtelen felszaladtak egy magas fa legisleg tetejére.

G. F.

Franciaországban, Belgiumban a kávéházakban nagyon divatos, no meg Szászvároson is. A dominójátékot megtanulandó, kibiceltem a multakban, mert úgy, ahogy azt gyermekkoromban tanultam, nem volt helyes.

Első sorban a szakkifejezéseket kellett megtanulnom, mely kifejezések Szászvároson egészen speciálisak. A sima, vagyis a dominókövek azon részét, melyen nincs szem, „blosz“-nak mondják, (a német blass-tól), mely szóhoz jiddisch nyelven mindenféle más dolgokat akasztanak. Az egyes érthetetlenül ángélika, a kettős pusszi, drukk, drukk an der mur, trojáner, trianon, a hármas, a négyes az firer, az ötös pimpinelli, a hatos-hatos, a hetes zibornyó, szepták, a nyolcas-nyolcas, vagy opták. A leghetetlenebb nyelv zagyvalék járja, melyben a jiddisch viccek vigan keringenek. Kettesben, hármasban, mindenféle furfanggal, számítással játszik.

A legügyesebb játékosunk Manó, a vulkánizátor, aki folytonos csevegésével annyira megbódítja parinereit, hogy azok számításaiban zavarva, rendesen elvesztik a játszmat, ami egyfelől aprehenziót a partnerek, másfelől könnyekig menő hahotázást vált ki az ő részéről. Az öreg fás mindig fogadkozik, hogy partnerei több játszmat nem nyernek, ami persze nem mindig üt be. Nándi ideges, a prókátor a legjobb számítással játszik és mindig tudja, milyen kövei vannak az ellenfélnek, mindazonáltal nem mindig nyer. A kis óragyáros jókedvű, ha nyer, az ellenkezője, ha veszít.

Mint minden társadalomnak, úgy a szászvárosi dominó társadalomnak, annak egyes tagjainak megvannak a sajátosságai, amelyen nap-nap után nevetünk, vagy amelyen nap-nap után mérgeledünk és mégis minden nap összegyűl a dominózók hada elmaradhatatlan kibiceivel, (akik persze mindent jobban tudnak, mint a játékosok) hogy a délelőtti fáradalmait, gondjait egy pohárka feketekávéval öblitse le. Feleségeink sokszor megpróbálták már a feketekávé otthon elkészíteni, azzal a titkolt céllal, hogy így talán leszoktatnak a kávéházba járásról. Tagadhatatlan, hogy az otthoni és kávéházi feketekávé között ég és föld a különbség. Előbbi 2 leuba kerül és elsőrangú, utóbbi 10 leuba kerül és — és mégis megisszuk. Igen, mert bármily nehezen gargarizáljuk le, a társaságot, vele a kedélyességet, a vicceket stb. otthon nem szervizzák hozzá. És ez az, ami a férfiakat a kávéházba vonzza. Szerintem jobb is, ha a családapák ebéd után járnak kávéházba dominózni, mint vacsora után kirimirizni, vagy a „politikai avagy üzleti aktualitásokat“ megbeszélni.

DOMINÓ.

A pénteki babonák.

Irtá: *Gergely Ferenc.*

Örök életemben szerettem kacérkodni a pénteki babonásokkal s ha csak tehettem, mást is igyekeztem rábeszélni, hogy szálljon szembe az évezredek előítéletekkel. Azonban ebbeli kísérleteim csaknem mindig balul ütöttek ki s istenkisértő tanácsaimnak ha fel is ült egy-két jótét-lélek, mégis a vége a péntekkel való kacérkodásnak az lett, hogy a sok szemrehányás miatt ma már senkit sem merek kapacitálni péntekellenes merészségre, sőt magam is kénytelen leszek revízió alá venni „felvilágosultságom“ szabta világnézetemet a péntekkel szemben. Ez nem azt teszi ugyan, hogy bedülök a javasasszonyok, kártyások, vadászok és halászok vagyis a link-foglalkozások babonáinak, hanem azt, hogy nem szabdalom ezután hiábavalóan a levegő eget

a péntekkel szemben, mert a pénteki babonák már megrögzött és életünk tartalmába átment tudat alatti valóságok, melyek — évezredek át öröklődő félelmeinket — beleiktatták akarat elhatározásainkba, szóval az életünket motiváló intelligens erőkre s hiába küzdünk ellenük, mert akaratérőnk már a tudat alatt determinálják, ennél fogva ösztönös rabjai vagyunk a péntektől való félelemnek.

Szeretném ezt az átöröklődött félelmet éppen ott megfogni s taglálni, hol az én kedvenc turáni művelődéstörténeti megfigyeléseim, ránk nézve ezt kétszeresen érdekessé tennék, de kénytelen vagyok egy kis általános emberi psychével kezdeni el a babonák lényegét, hogy aztán különösebben elmélkedhessem a mi turáni babona örökségünkről.

Az embert örök idők óta az egyik oldalról a megértés izgatja, a másiktól a megérthetetlen. E két malomkö között őröldött és őröldik fel az élet. A kettő közül azonban mindaddig az utóbbi volt az erősebb s hovatovább halad a civilizáció, annál inkább erősebb lesz megérthetetlen féltékénk gravitáló ereje. Mert ma már olyan nagy átalakulásokon megyen át maga a természettudomány is, hogy előttünk csaknem egybefolynak az okok és okozatok s ezt az összekeveredést, honnan értelmünkkel nem tudunk szárazra kivergődni: „ismeretlennek“ nevezzük, éppen arra való tekintettel, hogy a keverék lényegébe nem birunk beletekinteni. Egyszerűen nem ismerjük a lényegét s az okokat, sőt mi több: nem tudjuk kivonatolni a jelenségekből az okozatokat sem!

Mindaddig, amíg megérthetetlen lesz a világon, babona is lesz, tehát velünk fog poroszkálni, vagy éppen bennünk fog sátrat verni, a babona hatalma: a félelem is. A félelem pedig nemcsak a politikában, de a nép lelkében is a legnagyobb konzerváló erő. Annyira belerögződhetik életünkbe, hogy tudatunktól független reflexekké, állandósult muszkuláris mozgásokká, tehát ösztönös izommemoriává alakul át, egyszóval konzerválódik. Ezzel a konzerválódó félelemmel, mint valóságos eredendő bűnnel, születünk a világra — mely a titokzatosság fekete palástját teríti lelkünkre éppen úgy, mint ahogy elfedik a tuniszi éjszakák a sivatag izgató rejtelmait a karavánok elől.

Mindattól, ami életünk teljességre jutását akadályozta, félt és fél az ember. Ez a „rossz“ leghelyesebb értelmezése. Ha már a titokzatos világban és szférákban székelő rossz, vagyis életünk totalitását akadályozó teméntelen ártó hatalom (vad természeti erő eredője) vallásos elvontságban, megszemélyesítve képzeltek el: akkor az ördög, demiurgosz, Sátán, Lucifer stb. pogány-istenfogalmak véghezhozza nélküli mithologiai alakjai keletkeznek. A turáni népek ősi mithológiájában a rossz, mint a világot megsemmisítő világelv, a legfélelmetesebb isten alakjában jelentkezik, akinek a napokból, a hold fázisok, vagy más égi testek által pontosan meghatározhatólag, engesztelő, rimánkodó napot szenteltek.

Ez a rimánkodó nap: a péntek volt. Ennek a napnak (persze más elnevezéssel) egész félelmetes varázsa: a rossz, az ördög, a kiszámíthatatlanság, a véletlen, a sötétség és titokzatos ártalmasság jegyében folyt le az emberek lelkében. Tehát nem a keresztyénség nagypénteki megrázó története tette babonás, félelmes nappá a pénteket, hanem az ősi-turán „ötödik“ nap, a pentagramm (ötszög) jegygel jelöltetett nap volt, az őse a nagypénteknek is és a szerencsétlenséget rejtő pénteki babonás félelemnek.

A turáni asztrál-mithológiában nagyon szépen kimutatható nemcsak a péntek nap, de a péntek év csillagóvi nyoma is. A zodiákus rendszerben a skorpió jegye volt a pénteki plánéta s üstökös csillag alakjában van az Eannatu féle „keselyű“ emlékoszlopon is megjelölve, mely a világ legrégebb szoborműve, ma cca 6800 éves. Tehát a péntek nap az üstökösökkel (már 6—7000 évekkel ezelőtt) egybe kapcsolható. Valószínűen ezóta jár együtt a pénteknek minden félelmes rejtelmessége a 13-as számmal is, mert a szám a mathezis, a turáni zodiákussal, csillagászzal, kezdődik.

Az üstökösöktől való félelmünk oly ösztönös, hogy a legtermészetesebb valami. Ma általán babonának tituláljuk a nagyon felvilágosultnak nevezett félművelt kobakok az üstökösöktől való félelmet s az üstökösökhöz fűződő babonás előítéleteket. Pedig nem olyan világos és egyszerű a dolog. Bizonyos az, hogy sok ezer esztendő alatt többször megtörténhetett az a mi földünkkel, ami pl. 1912-ben megtörtént, mikor a Halley üstökös csóvjába belekerült és ebben a gázcsóvában földünk több órán át tartózkodott. A többször előforduló különös plánéta barátkozásoknak — az emberek többször megfigyelhették — különös következményei, szerencsétlen kavargások és zavarok lettek. Ez nem babona, hanem valósággal félelemre készítő tapasztalt tény. Ma is csak az 1912-ös Halleyből érthetjük meg, hogy az üstökös csóvjában tartózkodni, határozottan szerencsétlenség. Mert világos, hogy egy pár óra alatt is az idegen elemeknek nagyon nagy tömege keveredett a mi légkörünkbe, melynek végre is csak meg van a maga normális életrendje és viszont annyi új vegyi elemet adott ki földünk a maga légkörének éléskamrájából, hogy az egyensúlyok felbillentek; az egyik oldalon hiányok, a másikon ingerek, tul hevülések álltak be, akárcsak ha tulerős vérnyomás következtében oxigén éhségünk támad.

Én nem értek egy cseppet sem a csillagászati khémiához, de azt tudom, hogy még 100 év alatt sem fogja kiheverni megmérgezett és megzavart légkörünk a Halley üstökösrel való barátkozását, mert, hogy ama kozmikus vendéglátás óta klimatikus viszonyaink meg vannak zavarva: az bizonyos. Soha nem látott cyklonok, tengerzajlások, földrengések, elektron rezgések, hideg hullámok szántanak végig rajtunk ezen a vénhedt sárteken, hol megváltozott s megzavart vérbőséggel, ideg és ösztönös léttel egymás pusztítva halálra keressük ellenségeinket háboruban és a napi politikában, ez mind valóság és mind a mérgezett üstökös csóvában való tartózkodás óta.

Nem balonaság biz' ez, mert ezek átélte élmények, amelyek rejtelmes világban rejtőzködő kategóriái életünknek.

(Folyt. köv.)

HIREK.

Fehér kórházi ágyon,

messze szülőföldjétől, betegen, megtört testtel vivódott hosszan a halállal, egy még ifju élet. Az elsorvadt test már pihenni vágyott, csak a lélek kóborgott még nyugtalanul. Haza repült, szépséges Erdélyországba, a Maros partjára s bucsuzott: az ősi háztól, az ősi hársaktól, a virágos hártártól s a megtört szemekből nagy, nehéz könnyecseppek harmatoztak végig a fájdalom szántotta arcon. Az ellobbanó élet Erdélyt siratta, a multat, az ifjuságot, a szü-

lőföldet. Elfelelte, hogy a halál mellette áll, elfeledte, hogy életért könyörögjön, Erdélyt hívta, várta s egy maroknyi földet kért csupán, hazulról, Erdélyből, az édesapja sírjáról. Egy maroknyi földet kért csupán, hogy szenvedésektől nehéz fejét puha vánkoson nyugtathassa. S egy májusi hajnalon, mikor a felkelő nap először csókolta végig Erdélyországban a virágba borult fákat, kopogtatott a halál és a lélek hűtlenül elrepült, talán haza, vissza s most itt járja Erdély virágos utjait. Elpihent a megtört test s most egy darab erdélyi rög mesél szép álmokat a halottnak. És mesél a rög. Szép, nagy boldog időkről, a múlt-ról, az ősről, kik e rögért éltek, haltak, a szépségekről, melyek e rögéből fakadtak, a vérről, mely hullott érte s mely termékeny tette, a könyről mely annyiszor öntözte. Mesélni fog tündér szép regéket gyönyörű örömről és szomorú történeteket nagy, végtelen magyar busulásokról. Idegen földben álmodik a halott s otthon van: mert egy darabka rög Erdélyről mesél neki hosszú, szép álmokat. —b—

— **A május 10-iki nemzeti ünnepet** hagyományos fénnel és pompával ünnepelte meg városunk is. Az összes templomokban Te-deumot tartottak a különböző felekezetek, honnan, az előirt program szerint, az iskolák a főtérre vonultak nemzeti zászlók alatt. A főtéren a nagy nap jelentőségét Macici ezredes ur méltatta a kivonult katonaság, hivatalos testületek és az iskolák növendékei előtt. A hatásos beszéd után ment végbe a tisztelgő diszfelvonulás, melyet a katonazene hangjai mellett az iskolák kezdtek meg s a helybeli katonaság és csendőrség diszszázadai fejeztek be. Délután az iskolák ünnepelték meg program szerint, a nemzeti egyesülés nagyjelentőségű ünnepét.

— **Halálozás.** Budapesten, május hó 4-én hosszas szenvedés után elhunyt Barcsay Adorján főrendőrtanácsos 41 éves korában. A megboldogult ifju éveit Déván töltötte, itt tett érettségi vizsgát, majd algyógyi szolgabíró, később főispáni titkár volt. Halála gyászba borítja a hunyadmegyei kiterjedt Barcsay családot. A farkasréti temetőbe helyezték örök nyugalomra.

— **Konfirmációi ünnepséget tartanak** áldozó csütörtökön a reformátusok a kollégiumi imateremben. A lélekemelő isteni szertartás keretében 20 növendék fog ünnepélyesen vallást tenni hitéről, örök hűséget fogadván ref. anyaszentegyházuk és vallásuk iránt. Az első urvacsora vétel szertartása fogja megpecsételni a konfirmáltak fogadalmait.

— **Hangverseny.** A helybeli „Liedertafel“ f. hó 9-én tartotta meg szokásos évi házi hangversenyét pártoló tagjainak diszes jelenlétében. A vegyes és férfikar kitűnő számát, Kinich Gerda művészi zongorajátékát melegen ünnepelte Szászváros egész szász társadalma.

— **Egy amerikai zsidó-évkönyv kimutatása szerint** a 146 millióra becsült zsidóság 65 százaléka (96 millió) Európában él. 2.6 millió zsidó él Amerikában, 588.670 Afrikában, 570.140 Ázsiában, 24.380 Ausztráliában. A legtöbb zsidó Newyorkban él 5.6 millió lakos közül 1.643.000 zsidó, vagyis az összlakosság 33 százaléka, Budapest 217.545 23.5 százalék. Bécs 201.513 10.8 százalék, Berlin 123.672 6.3 százalék. Lodz 185.860 34.5 százalék. Kiew 128.147 27 százalék. Moszkva 86.171.171 6.7 százalék és Amsterdam 57.238 10.4 százalék zsidó lakossal.

— **Megüresedett s betöltés előtt álló ref. egyházak megyénkben:** Lozsád és Alpestes községek. Mindkét helyről más egyházközségbe távoztak el a lelkészek. Alpestes egyházközség papi állását pályázat útján fogják betölteni az alpestesiek, míg Lozsádra az erdélyi református püspök fog kinevezni lévita-lelkészt.

— **Összedőlt Mária-szobor.** A kaláni r. kath. templom részére Orbán Antal hirneves budapesti szobrászművész egy gyönyörű Mária-szobrot mintázott ki agyagból még ez év januárjában, elhalt édes anyja iránti hálás kegyelete jeléül — ingyen s az egyházközség a remekbe mintázott Mária-szobrot Portner Lajos szászvárosi szobrász és öntőmesterrel öntette át gipszbe. Az öntés olyan gyatrán sikerült, hogy a gyönyörű művészi alkotás a múlt hetekben összedőlt és három darabba törött. Hir szerint a kaláni róm. kath. egyház a gipszöntőt per útján fogja kényszeríteni a művészi oltár-szobor karba helyezésére.

— **Közgazdasági hírek.** A tavaszi munkálatok és a legelőrehajtások évadjában az állatvásár nagyon lanya. A szászvárosi heti piacra részben ezért, részben a dévai országos vásár miatt alig hajtottak fel állatokat. A kövér marhának lanya érdeklődés mellett 13—14 leu kilója élősúlyban, sertésnek: 28—32 leu. A tavaszi lépfene elleni védő oltásokat megejtették s ámbár az oltóanyagot ingyen bocsátotta az állategészségügyi alkalmazottak rendelkezésére a Camera Agricola mégis a gazdák huzalkodtak a védőoltástól.

— **Háromszázötvenezer látogatója volt a budapesti nemzetközi árumintavásárnak.** Az idei árumintavásáron megjelentek statisztikájának tanúsága szerint a tavalyi kétszázézer látogatóval szemben az idén háromszázötvenezer vendég látogatta meg a nemzetközi vásárt. Közöttük huszonöt külföldi államból ötvenezer idegen vendég jelent meg. Az árumintavásáron több mint száz szakma volt képviselve, a kiállítók száma is ötven százalékkal nagyobb volt a legutóbbinál.

— **Orvosi hír.** Dr. Schatzmann Irén orvos f. év május hó 15-én Szászvároson megkezdte rendeléseit bel-, női- és gyermekbeteg részére Piața Regina Maria 5. szám alatt.

— **Szélhámuskodás a „Zenei Szemle” nevében.** A múlt hetekben Simon Jenő és neje előfizetéseket gyűjtöttek a Járosy Dezső szerkesztésében megjelenő „Zenei Szemle” című folyóiratra. Minthogy az így megrendelt példányokat az előfizetők hetek múlva sem kapták kézhez, a károsultak Járosy Dezsőhöz kérdést intéztek ez ügyben. A kiváló orgonaművész és zeneesztétikus meglepetéssel vette tudomásul, hogy nevével Szászvároson is visszaélés történt. Az eljárást megindította ez ügyben a család ellen, akik tudomásunk szerint már le is vannak tartóztatva. Ugy a saját valamint a lap presztízse érdekében kéri Járosy Dezső mindazokat, akik a szemlére előfizettek, hogy nyugtáikat mielőbb küldjék be a „Zenei Szemle” szerkesztésébe, hogy azoknak alapján a lapot expedálni tudja.

— **Zongoratulajdonosok figyelmébe.** Olvasó közönségünk figyelmét felhívjuk, hogy amennyiben hangolni való zongorája van, jelentkezzen a Szászvárosi Könyvnyomda R-t. papírüzletébe.

— **Öngyilkosság.** Dobondi Gerő 23 éves pincér f. hó 9-én lakásán ismeretlen okból felakasztotta magát. Az alkalmazott élesztés kísérlettel dacára sem sikerült megmenteni az életnek a szerencsétlen életuntat, ki öreg édesanyjának egyedüli támogatója volt.

— **Figyelmeztetés.** A ref. nőszövetség elnöksége ezúton figyelmezteti tagjait, hogy az ideai karácsonyi vásárt az eddigieknél sokkal nagyobb keretek között óhajtja megrendezni, miért is kéri tagjait, hogy kézimunkáik időben való elkészítéséről már most gondoskodjanak.

— **Egy házaspár tragédiája.** A házastársak közötti elégedetlenség szomorú tragédiává nőtte ki magát a hunyadmegyei Pojana községben. Badics Péter Pojana községbeli lakos a napokban a községhez közel fekvő Sericea nevű hegyre rándult ki feleségével együtt. Hogy a hegyen milyen beszélgetés folyt le, nem lehet tudni, a községbeliek a házastársakat csendben, minden szóváltás nélkül látták felmenni a hegyre, ahol Badics Péter a feleségét egy táviróhuzallal megfojtotta s azután világgá ment. A szerencsétlen asszony elkékült hulláját másnap találták meg a gyanút fogott pojanaiak. A gyilkos férjet körözik, azonban eddig nem akadtak nyomára. Valószínűnek látszik, hogy a férj féltékenységében követte el borzalmas tettét.

— **Haladunk.** A napokban városunkban Piața Regina Maria 3. sz. alatt (a Bisztricsányi házban) egy új, modern kalapszalonn nyílt meg, amely nagyvárosi mintára hivatva van a kulturközönség legkényesebb igényeit is kielégíteni, amennyiben divatos és művészi dolgokat kíván nyújtani. Különös örömmel üdvözölhetjük a kézimunkák terén is felmutatott különleges szép kézimunkákat és gyönyörű művészi gobelin, stramin stb. előfestéseket, mivel így módjában lesz a n. é. hölgyközönségnek ezeket előnyös árban helyben beszerezni. Ne mulassza el senki sem a szépségekkel izlésesen elrendezett kirakatot megtekinteni.

— **Fürdőrend.** A helybeli kádfürdő ezúttal csak minden pénteken, szombaton egész nap és vasárnap délelőtt, a g o z f ü r d ő urak részére e hónapban még bármely szombaton délután van nyitva.

— **Közgazdasági értesítés.** Gabonapiac: Buza. Áru kevés jön piacra, ára tartottan mm.-ként 1000 leu. Kismalmok részéről szükséglet nagy, úgy, hogy bármily nagy mennyiség azonnal vevőre talál. Mostani árak csakis belföldre gravitálnak, mert külföldön olcsóbb a buza. — Tengeri. Gazdák részéről jelenleg elegendő mennyiség jön a piacra. Ára 175—180 leu nagyvékánként. — Krumpli. Piacra tul nagy mennyiségek jöttek, úgy hogy ára lemorzsolódott, ára 55—60 leu litervékánként. — Lóhere. Böven van a piacon, ára 35—40 leu kilogrammonként. Főlkerülő mennyiségek eladatlanul maradnak. — Liszt és korpa. Barna kenyérliszt 13, fehér 14, 0-ás liszt 16 leu. Korpa 7 leu kilónként.

Ceruzajegyzetek Amerikáról.

Irtá: KUN ANDOR.

Ahhoz — azt hiszem — hogy a négerek helyzetét Amerikában megértse az ember — amerikaiak kell lenni. Először ittjártamban fellázadt minden emberiségem az ellen, hogy a néger teljesen egyenrangú lett a fehérbőrűvel és mégsem tűri meg őt magával egy házban a fehérbőrű, hogy a szerencsén, még ha kitüntetéssel végezte is egyetemét, legfeljebb inas, pincér lehet fehérbőrűek közt. Hogy néger be nem merne menni fehérbőrűek jobb mozijába, színházába, vendéglőjébe. Hogy délen külön vasuti kocsiba, vilányosba különzik el őket és nem mernek élni választói jogokkal sem. Fájt nekem, hogy ez a rendkívül tanulékony fajta — nagyapját még korbáccsal dirigálták ólakban —

mennyire megalázó helyzetben van itt. Nem hittem el, hogy ennek az az oka, mintha bünyösebb lenne. Azt is tagadtam, mintha szaguk lenne.

... Most, hogy másodszor vagyok Amerikában, már nem háborgok, nem bölcselek, hanem érzem a szagukat és én is akaratlanul undorodom tőlük.

*

Most sem értem, hogy a köztársasági elnöknek mért csak 75.000 dollár a fizetése, ugyanakkor, amikor Jeritza 90.000 dollárt kap Chaplin egy szezonra egymilliót kapott, a híres boxbajnok pedig egyetlen mérkőzésért egymilliót.

*

Nem tudom, megfigyelték-e a zarándokok, hogy az ujságárus kiteszi lapjait, elmegy s aki megveszi az ujságot, leteszi érte a pénzt. Hogy ha a postaládák megtelnek, az emberek nyugodtan a láda mellé teszik leveleiket. Hogy ha betelefonálom a Western Uniónnak sürgönyöm, felveszik s csak másnap küldik a számlát. S hogy vannak vendéglők, ahol az ember maga szolgálja ki önmagát és anynyit fizet, amennyit bement.

... Hogy milyen becsületesek itt az emberek: nem lop senki — centeket.

*

A biztosítási üzlet négy év alatt is óriásit fejlődött, Itt nincs nyugdíj; a biztosítás pótolja. Akkor lehetett itt biztosítani életre, halálra, gyerekszülésre, munkanélküliségre, autóbalesetre, rablási kárra, a letartóztatottak kauciójára, elítélés esetére.

Most láttam biztosítást haveluppolás esetére, fedezetlen csekk esetén előálló kárra. Láttam biztosítást eső esetére. Egy református pap vasárnapi mulatságot rendezett s bebiztosította ezt 3 milliméteren felüli esőre. Négy milliméteres eső keletkezett a mulatság napján s a biztosító fizette a kárt, mint a köles. Hétmilliméteres esőnél még többet fizetett volna.

*

Megkérdeztem, hogy Amerikában mért oly ritka a lakásbetörés.

— Igen egyszerű, — volt a felelet, — mindenki csekkel dolgozik s a használt ruhák ára nem éri meg a büntetés rizikóját.

Itt, ahol a legtöbb ember, amikor költözik, gyakran még a butorait is otthagyja s ahol tele van a város otthagyt autókkal. Használt autót elagyvégyezni, itt, ahol az idő tényleg pénz, nem üzlet. Gazdája otthagyja hát, miután leszerelt róla minden leszerelhetőt. Egy magyar ember igen jó businest csinált abból, hogy egész nap jár kocsiján, leszedi az ott hagyott autók gumiját és eladja nagyban.

Egy igen jónevű volt budapesti ügyvéddel találkoztam, aki abból él, hogy megveszi a vágóhidakon olcsón a belet, egész nap azokat tisztítja s tömegben adja el a kolbász-, hurkagyárnak. Jobban keres a „belezésből“, mint otthon a válópörökből.

*

Koldus nincs. Ellenben egy nap alatt találkoztam két emberrel. Az egyik azt mondta: — Adj öt centet, mert nincs subwayra valóm.

A másik pedig, hogy:

— Nincs mit ennem. Adj egy niklit.

S mindenki ad. A rendőr leginkább. Egy ismerősöm délre utaztában elvesztette tárcáját, amiben pénze és jegye volt. A kalauz a társaság számlájára hitelezte neki a jegy árát s adott neki pár dollárt kölcsön apró kiadásokra.

*

Az amerikai lelkes amerikai (próbálná valaki Amerikában megbírálni Amerikát), ez az

imponáló önérték azonban gyakran igen türelmetlen. Egy ismerősöm elpanaszolta, hogy egy amerikai családnál tanít, ahol nagyon szeretik, de a család egy tagja sem ül vele villamosra, mert az idegen kiejtésén észrevennék, hogy csak — bevándorló.

*

Egy lelkes magyar minden vasárnap kísértál a Riverside Drive-re, a Kossuth-szoborhoz. Figyeli, hogy mit beszélnek. Igen sok ember nézi meg a szobrot. Feltűnik az és idegenszerűségével kirikit. Betűzik a felírást... Magyarország... Kossuth... A tömeg idáig, valljuk meg, igen keveset tudott Magyarországról is, Kossuthról is.

Kezdenek gondolkodni, érdeklődni. Az Amerikai Magyar Népszavá-hoz egész nap telefonál a Times, a Tribune, a World, hogy sok olvasó kér olyan könyvet, amelyik Magyarországról, Kossuthról is szól. A Public Library minden Kossuthra vonatkozó könyvet megrendelt, annyi az érdeklődő a világ e legnagyobb nyilvános könyvtárában. Többen érdeklődnek az amerikai angol lapoknál a szobor alkotója, Horvay János után s igazán nem lehetetlen, hogy egy szép napon levelet kap valamelyik ismeretlen amerikaitól: jöjjön ki, mintázza meg a szobrárt.

Cenzurat: de pretorul Dămian.

Értesítés!

116 3-4

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy

mészáros- és hentesárú

üzletemet f. év május hó 1-től a Str. Regele Ferdinand (Vásár-u.) 4. sz. alól, hol eddig évekig működtem, a Str. G. Bariju (Sörház-u. volt Simonféle ház) 2. sz. alá helyeztem át. Új helyiségemben is biztosítva a n. é. közönséget a legmesszebbmenő előnyös kiszolgálásról, a további szives pártfogást kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Molnár Ferenc

mészáros és hentes - mester.

„ERZSÉBET“-MOZI

A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuvirth György.

Ma vasárnap, f. év május hó 13-án délután 4³⁰ és este 8³⁰ órakor:

KISÉRTETEREK HÁZA

Drámai filmszínmű, főszereplő **Laura la Plante**, a jelenkor legkedveltebb filmművésznője.

Hites könyvelő, elsőrangú szakember, vállal mindennemű kereskedelmi könyvnek rendbentartását, bejáró könyvelést. — Forduljon Bach-hoz, Piața Reg. Maria 3. 120 1—

Értesítés. A nagyérdemű hölgyközönség szives tudomására hozom, hogy **kalap-üzletemet** a Sörház utcából a Str. Nic. Filipescu 11. sz. (volt Kartmann házba) helyeztem át. Szives pártfogásukat továbbra is kérve vagyok tisztelettel: **Barb Ilona.**

119 2-2

Légköri zavarok nem bántják, s a legtökéletesebb műélvezetben lesz része, ha

Parlophon

grammaphonon

Parlophon

lemezekről

hallgatja otthonában a világ legnagyobb művészeit.

▼▼

▼▼

E világhírű márka gyártmányai **feltűnő olcsó árban** a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ papírkereskedésében kaphatók

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetések

csakis a megyében megjelenő ujságokból olvashatja.

Rendelje meg a 16 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120, negyed évre 60 leu. Hirdetési olcsók!